

Отчет

за изпълнението на информационната кампания „Ден на отворените врати“ в органите на съдебната власт през 2021 г.

Информационната кампания „Ден на отворените врати“, реализирана в органите на съдебната власт (ОСВ), доказва своята ефективност и иновативност в условията на разпространение на COVID-19 в глобален мащаб и в наложените ограничения при функционирането на институциите. Независимо от предизвикателствата, нейното провеждане показва устойчивост, актуалност и полезност за обществото и за съдебната власт. Тя е утвърдена като основна комуникационна дейност, иницирана и развита от Висшия съдебен съвет (ВСС) още от 2012 г., с цел популяризиране работата на съдебната власт и повишаване доверието в нея. В годините постига високи резултати по отношение информирането на гражданите за работата на ОСВ и допринася за създаване на трайни положителни взаимоотношения с основната целева група – ученици, преподаватели и ръководството на учебните заведения. Събитията в Деня на отворените врати се съчетават често с отделни инициативи или със заключителните дейности на Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“, осъществявана от ОСВ по споразумение между ВСС и Министерство на образованието и науката. Те се обвързват също с отбелязването на годишнини на ОСВ, Деня на конституцията, както и с Международния ден за правата на човека и Европейския ден за гражданско правосъдие.

Творческият подход на учениците, учителите и магистратите, участващи в инициативата, както и въведените добри практики се отразяват в ежегодните отчетни доклади, предоставени от ОСВ. Графикът за планираните Дни на отворените врати в съдилищата и прокуратурите и информация за отчетените мероприятия се публикуват ежегодно на интернет сайта на ВСС.

Във връзка с утвърдената практика на сайта на ВСС, раздел „Пресцентър“, подраздел „Дни на отворените врати“, е публикуван годишният график за провеждане на кампанията през 2021 г. Участие са заявили общо 110 ОСВ - 103 съдилища, 6 прокуратури, 1 Териториално отделение - Дупница към Районна прокуратура – Кюстендил, както и Националният институт на правосъдието. Поради пандемичната ситуация инициатива е реализирана от общо 68 ОСВ - 62 съдилища, 5 прокуратури и Териториално отделение - Дупница към Районна прокуратура – Кюстендил. Ден на отворените врати е проведен и в Националният институт на правосъдието. В отчетния период са получени писма за отмяна или

отлагане на участие в кампанията, като някои от административните ръководители на ОСВ изразяват готовност за реализиране на събития, при промяна в епидемичната обстановка.

Относно периода на провеждане на инициативата, повечето ОСВ следват тенденцията от предходни години датата на Деня на отворените врати да се съчетава с тази на Деня на Българската конституция и юриста.

Наблюдава се нова тенденция сред ОСВ за реализиране на инициативата, предвид развитието на болестта Covid – 19 и статистиката за броя заболели. Такъв пример посочва Софийски градски съд, а Окръжен съд – Кърджали, Районен съд – Кърджали, Апелативен съд – Бургас и Районен съд – Несебър осъществяват кампанията в различни периоди от годината.

Повечето ОСВ я провеждат без съвместни дейности, с цел спазване на мерките за ограничаване струпването на хора на едно място. ОСВ отново са проявили креативност, адаптивност и успешно прилагане на съвременните информационни технологии чрез виртуални посещения или изготвяне и излъчване на видеоматериали. Нов момент в информационната кампания е преценката на ОСВ дали инициативата да бъде проведена в предварително определения ден или когато заболяемостта е по-малка, съобразявайки се с мерките за ограничаване достъпа на хора.

Отчетени са и ОСВ, които са предпочели да организират и проведат Деня на отворените врати заедно, като Районен съд – Благоевград и Окръжен съд – Благоевград; Окръжен съд - Кюстендил, Районен съд - Кюстендил, Окръжна прокуратура - Кюстендил и Районна прокуратура – Кюстендил; Районен съд - Дупница, Районна прокуратура – Кюстендил и ТО - Дупница към Районна прокуратура – Кюстендил; Апелативна прокуратура – Пловдив, Окръжна прокуратура – Пловдив и Районна прокуратура – Пловдив; Районен съд – Варна и Окръжен съд – Варна; Окръжен съд – Разград, Районен съд – Разград; Окръжен съд – Бургас и Районен съд – Бургас. Инициативата на Апелативен съд – Пловдив, е разделена на два етапа, първият от които е осъществен с Окръжен съд – Пловдив и Районен съд – Пловдив.

Информация за начина на организиране и провеждане на Деня на отворените врати, за добри практики и приложени иновативни подходи от ОСВ, както и направени изводи и препоръки, са обобщени в табличен вид в *Приложение 1*. Предоставените отчетни доклади от ОСВ имат предимно информативен, отколкото аналитичен характер, но въз основа на данните, информацията е разпределена в четири раздела: добри практики, иновативни подходи, препоръки и изводи.

I. ДОБРИ ПРАКТИКИ

1. Създаване на предварителна организация

Повечето ОСВ базират подготовката си за провеждане на инициативата Ден на отворените врати на предоставената от ВСС Методика за нейното провеждане. Предварителната подготовка за събитието включва изготвяне на сценарий, генериране на идеи за подходящо провеждане, съобразно набелязаните цели, пандемичното положение в страната и избягването на струпвания на хора в закрити пространства; изготвяне на план със задачи и срокове. Предварително информация се оповестява чрез прессъобщения до медиите, които се публикуват на интернет страницата на органа и в създадените профили в социалните мрежи.

Интересен начин за предварителна подготовка са показали в съвместната си инициатива Апелативна прокуратура – Пловдив, Окръжна прокуратура – Пловдив и Районна прокуратура – Пловдив, като за събитието учениците участници са изработили плакат, който са поставили в тяхното училище и в сградата на Апелативна прокуратура – Пловдив.

2. Основните целеви групи, към които е насочена инициативата са ученици от 8-ми до 12-ти клас, както и студенти от юридическите факултети на висшите учебни заведения. Следва се практиката за включване на по-малки ученици, както и от училищата-партньори в Образователната програма.

Съвместната инициатива на Окръжен съд - Кюстендил, Районен съд - Кюстендил, Окръжна и Районна прокуратури – Кюстендил показва интересен подбор на участници, а именно ученици от града, които завършват средното си образование и ще кандидатстват във висши учебни заведения специалност „Право“.

3. Различен от общоприетия надслов на кампанията „Открито за съдебната власт“ избират следните ОСВ: съвместната инициатива на Окръжен съд – Благоевград и Районен съд – Благоевград - „Правораздаване при условията на световна пандемия“; Окръжен съд – Видин - „От обвиняем до осъден“; Районен съд – Враца - „Деня на Българската конституция и юриста“; Административен съд – Монтана - „Разделение на властите. Ролята на съда“; Административен съд – Пазарджик – „30 години Конституция на Република България“, като е поставен акцент върху темата „Да бъдем отговорни! Да се справим заедно с предизвикателствата на новото време!“; Окръжен съд – Кърджали - „Професията „съдия“ като отговорност и призвание“; Районен съд – Кърджали - „Представяне на професията „съдия“ и запознаване със статута на магистрата“; Районен съд – Харманли - „Съдебната власт през детските очи“; съвместната инициатива на Апелативна прокуратура – Пловдив, Окръжна прокуратура – Пловдив и Районна прокуратура – Пловдив - „Правото е изкуство за доброто и справедливото“, Административен съд –

Варна – „Европейският ден за гражданско правосъдие“; съвместната инициатива на Районен съд – Варна и Окръжен съд – Варна - „Дни на медиацията“; Административен съд – Добрич - „Познаването на правото - гаранция за бъдещето на младежта“; Окръжен съд - Силистра - „30 години Конституция на Република България - върховенство на правото, демокрацията и защитата на основните права“, като темата е ползвана и от Районен съд – Силистра и Районен съд - Дулово; Районен съд – Карнобат - „Длъжникът в заповедното и изпълнителното производство“; Районен съд – Несебър - „Безопасен интернет“. Инициативата на Районен съд – Панагюрище е свързана с юбилей на съда, затова е избрана темата „140 години Панагюрски съд, 50 години Районен съд – Панагюрище“.

4. Срещи с административните ръководители и магистрати

За участниците в Деня на отворените врати срещата с административните ръководители на ОСВ дава възможност да се докоснат до една нова сфера на живота и професиите в нея. Това е начална стъпка към оформяне на правна култура с цел израстването им като информирани и отговорни млади хора с познания за правото.

В инициативата на Административен съд – Монтана срещата на административния ръководител е организирана с ръководители на административни органи, представители на местното самоуправление и областния управител на Монтана, които са обсъдили въпроси, свързани с издаване на административни актове, при спазване на основните принципи, залегнали в законодателството, както и реда и сроковете за обжалване на същите по административен и съдебен ред. Организирана е и среща с представители на медиите, на която са коментирани видовете дела и тези с особен обществен интерес.

В инициативите на Апелативен съд – Бургас и Софийски военен съд също е организирана среща с административния ръководител. Нов момент в срещата, организирана от Районен съд – Сливен, е показването на функционалности на електронния сайт на съда и предоставяните електронни услуги.

5. Информационните турове в реална среда са проведени от Апелативен съд – Бургас, Административните съдилища във Враца и Монтана, както и районните съдилища в Лом, Кърджали, Панагюрище, Павликени, Силистра и Тутракан, като общоприетата практика е участниците да посетят сградата на съответния орган, да бъдат посрещнати и приветствани от председателя, като бъдат запознати с функциите на органа, видовете дела, които разглежда, работата на съдиите, прокурорите и съдебната администрация, с правилата за посещение и поведение в съдебните палати и съдебните зали, както и с възможностите да бъдат извършвани справки по делата по интернет.

Апелативен съд – Пловдив, съвместно с Окръжен съд – Пловдив и Районен съд - Пловдив са организирали Ден на отворените врати през „Часа на класа“ на учениците-участници и са организирали информационен тур с тема „Съдът отблизо“. Поканени са били също възпитаници от специалност „Съдебна администрация“ и ученици от специалност „Бизнес администрация“ на Национална търговска гимназия – Пловдив, които са приветствани от председателите на трите съдилища, а след това съдебни служители от Районен съд - Пловдив са ги запознали с работата на отделните длъжности в съдебната администрация. Председателите на трите съдилища са разказали на учениците как работят ръководените от тях институции и какви дела се разглеждат. Инициативата за първи път е представена пред два класа последователно и е предизвикала силен интерес. В часа на класа е обяснен символът „Темиди“, разяснени са видовете дела и как се подреждат цветовете в папки. Направена е демонстрация от служители от Регионална дирекция „Охрана - Пловдив“ към Министерство на правосъдието с използваните в пряката им работа оръжия и са демонстрирани помощни средства и различни техники при конвоиране на задържани лица и подсъдими. В края учениците са наградени с грамота за активно участие и отлично представяне.

Софийски военен съд е дал възможност на заявите желание посетители за информационен тур в сградата, в която се помещава съда.

6. Присъствие на реални съдебни процеси

През летните и есенните месеци на 2021 г., Софийски градски съд е организиран посещение на съдебни заседания на студенти от юридическите факултети на няколко висши учебни заведения. На студентите е предоставена възможност да проследят наказателни и граждански дела, да се запознаят с материали по тях и да задават въпроси към съдии.

Участниците в съвместните инициативи на Окръжен съд - Кюстендил, Районен съд - Кюстендил, Окръжна и Районна прокуратури – Кюстендил са наблюдавали съдебни процеси по жалби срещу наказателни постановления на сектор „Пътна полиция“ и „Автомобилна администрация“, както и разпоредително заседание по дело за държане на високорискови наркотични вещества.

Административен съд – Монтана е провел открито съдебно заседание по административно дело, на което учениците са се запознали с ролята и функциите на участниците в съдебния процес.

Административен съд – Варна също е осигурил присъствието на ученици в реални съдебни процеси, като предварително участниците са се запознали с материалите по делото, а след заседанието са ги обсъдили със съдията-докладчик. Магистратът е разяснил подробности по делото, запознал е младите хора с работата на съда и е споделил с учениците свои

размисли за „човека под тогата“, предизвикателствата пред професията „съдия“ и качествата, които трябва да притежава, за да решава „по закон и справедливост“. С това е поставено и началото на съвместната работа през учебна година 2021/2022 по Образователната програма.

Окръжен съд – Добрич е организиран присъствие на студенти в разпоредително заседание по наказателно дело, след което с председателя на съда са обсъдени ролята на съдебните заседатели в наказателното правораздаване, кога делата приключват със споразумение или преминават по реда на съкратено съдебно следствие. Интерес е предизвикало разясняването на дела за причинена по непредпазливост смърт при транспортни произшествия.

Административен съд – Добрич е дал възможност на желаещи да посетят съдебна зала и да наблюдават съдебен процес по административни дела.

7. Провеждане на симулативни съдебни процеси

Окръжен съд – Кърджали включва в програмата си два симулирани съдебни процеса по действителни наказателни казуси с участието на ученици от десети и единадесети клас на училището – партньор по Образователната програма. С тях е постигната основната цел – формиране на реална представа за правораздавателната дейност на съда по делата и ролята на всеки един участник в наказателния процес. Поради високия интерес от страна на учениците са разработени два сценария. Учениците сами са разпределили ролите по всеки процес и са подготвили представянето си по предварителните сценарии. Младежите са влезнали в ролите на съдии, съдебни заседатели, съдебни секретари, прокурори, подсъдими, защитници, вещи лица и свидетели, като в края на всеки един от симулираните процеси е постановена присъда. На всички участници са връчени грамоти за отличното им представяне в избраните роли.

Съдии-лектори от Районен съд – Кърджали, участващи в Образователната програма, и съдебни служители, са разиграли симулативен наказателен процес по реален случай пред граждани и ученици, по наказателен казус за шофиране на лек автомобил след употреба на наркотици.

Районен съд – Павликени също е организиран демонстрация на съдебен процес, като са се разисквали въпроси за разделението на властите, функциите на съдебната власт и как да се защити човек, за това да не стане жертва на престъпление.

Районен съд – Каварна, под ръководството на съдия по вписванията, е подготвил с ученици симулативен съдебен процес за кражба. Те са влезнали в ролите на съдебния състав от трима членове - съдия и двама съдебни заседатели, прокурор, защитници, подсъдими и свидетели по делото.

В Инициативата на Районен съд – Дулово, учениците са участвали в импровизирани граждански и наказателни дела като подсъдим, адвокат, прокурор, ищец и ответник.

Апелативен съд – Бургас е дал възможност на участниците в инициативата да разиграят симулативен съдебен процес по темата трафик на деца.

В програмата на Деня на отворените врати инициативата на Апелативен съд – Пловдив, съвместно с Окръжен съд – Пловдив и Районен съд – Пловдив е включено представяне на грабеж на мобилен телефон от ученик в парка. Извършителят е арестуван по описание на жертвата пред полицията. Децата са се включили в разпознаване на „нападателя“. Служители на сектор "Базова научно-техническа лаборатория" /БНТЛ/ при ОДМВР - Пловдив, са показали как се снемат пръстови отпечатъци от веществено доказателство, открито на местопроизшествието. Нов момент в инициативата е че докато „съдебният състав“ е провеждал съвещание, за да определи размера на наказанието, пресаташето на Апелативен съд - Пловдив, която е бивш журналист от БНТ, е разказала за работата на съдебния репортер.

8. Провеждане на лекции и дискусии/беседи с участието на магистрати.

Провеждането на лекции и дискусии е важна част от Дните на отворените врати, като ОСВ преценяват как да представят информацията, съобразявайки се с възрастта на участниците. На тях се дискутират различни теми и казуси от живота и бита, както и някои от заложените в Образователната програма. Често се прави извод, че лекциите са изключително интересни и диалогът преминава извън границите на предвиденото.

Окръжен съд - Видин е провел беседа с разясняване на конституционните основи на съдебната власт, структурата и функциите на съдилищата в България, основните етични принципи - непристрастност, независимост и справедливост, от които се ръководят магистратите в своята работа. Обсъдено е какво е нарушение и какво – престъпление.

Районен съд - Дупница, съвместно с Районна прокуратура – Кюстендил и ТО - Дупница към Районна прокуратура – Кюстендил, са организирали Ден на отворените врати, като част от Образователната програма, като са включили запознаване с магистратските професии, работата по граждански, административни и наказателни дела, както и местоположението в съдебна зала на всеки участник в процеса. Специално внимание е обърнато за опасностите, които крие интернет за децата и възможните вреди. Децата са призовани да сигнализират винаги, когато са станали свидетели на престъпление. Гостите са разбрали, че съдът е мястото, където трябва да тържествуват Правдата и Справедливостта.

Районен съд – Русе, освен лекция за работата на съда, участниците и страните в съдебното производство, мястото им в залата и реда на протичане на съдебни заседания, е организиран викторина. След това децата са подарили на домакините си специално изработено от тях пано и са рецитирали стихчета и пожелания за предстоящите Коледни и Новогодишни празници.

Съвместната инициатива на Окръжен съд - Бургас и Районен съд – Бургас включва изнасяне на открити уроци и дискусии с участието на ученици от бургаските училища. На тях са обсъдени темите: „Разделение на властите според Конституцията на Република България. Функции на съдебната власт. Структура на съдебната система. ВСС“; „Представяне на професиите съдия, прокурор, следовател и запознаване със статута на магистратите. Изграждане на правно и гражданско съзнание“; „Превенция срещу употреба на наркотични вещества. Престъпления, извършвани от наркозависими лица“; „Домашното насилие над малолетни и непълнолетни и мерките за защита на правата на жертвите“.

Инициативата на Районен съд – Карнобат е организирана, така че гостите на събитието са имали възможност да подготвят предварително своите въпроси по темата към лекторите. Нов момент е участието на Държавен съдебен изпълнител при Районен съд – Карнобат, който е изяснил кога се пристъпва към изпълнително производство и какъв е механизмът кредиторът да събере своите вземания чрез съдия изпълнител. Изключително подробно, но на достъпен за аудиторията език, ДСИ е обяснила кои материални права се осъществяват чрез изпълнителния процес, какво представлява правото на принудително изпълнение, какво е изпълняемо право, кои са изпълнителните основания. По-подробно се е спряла на изпълнителния лист, органите на изпълнителния процес, като е изяснила разликата между държавния съдебен изпълнител и частните съдебни изпълнители и страните в изпълнителния процес. Запознала е аудиторията с това как започва изпълнителният процес, кои са секвестрируемите и несеквестрируемите имуществени права на длъжника, чрез какви изпълнителни способности се осъществява принудителното изпълнение, какво представлява запорът върху движими вещи и вземания на длъжника, какво представлява възбраната върху недвижими имоти на длъжника, как се извършват опис, оценка и продажба на движими и недвижими вещи.

В Софийски военен съд е изнесена лекция-дискусия с участието на магистрат, като за целта през целия ден определена заседателна зала е останала отворена за всички посетители, проявили интерес към дейността на съда.

Информационната кампания в Районен съд - Мадан е реализирана под формата на лекционен курс на сборни групи ученици. Темите на лекцията са предварително оповестени - „Представяне на професиите

„съдия“, „прокурор“, „следовател“ и запознаване със статута на магистратите“; „Превенция срещу употреба на наркотични вещества. Престъпления, извършвани от наркозависими лица“ и „Домашно насилие над малолетни и непълнолетни и мерките за защита на правата на жертвите.“

9. Създаване на филми

Инициативата на Окръжен съд – Благоевград на тема „Окръжен съд – Благоевград – достъпно правосъдие в Епохата на дигиталното правораздаване“ е проведена чрез дистанционна форма. По темата е подготвен филм, в който подробно се описва наборът от дигитални инструменти, с които той успешно работи. Като акцент е открито новата деловодна програма ЕИСС, с която съдът работи като пилотен. Видеото показва образуване и разпределение на реално дело. Като част от дигиталния актив, с който съдът разполага, е представена и залата за видеоконферентни връзки. Видеото акцентира върху технологичните възможности на приложението „Мобилен призовкар“, което е въведено в Окръжен и Районен съд - Благоевград. Представят се новите социални канали за комуникация, които Окръжният съд активно използва, за да осигурява информираност, публичност и прозрачност в дейността си - фейсбук, вайбър, инстаграм и др. Филмът е изготвен със съдействието на Районен съд – Благоевград и Районен съд - Петрич, а целта е да се покаже как се оползотворяват възможностите, предоставяни от цифровизацията за подобряване на достъпа до правосъдие, за по-доброто структуриране на производствата и за автоматизиране и ускоряване на работата по стандартизирани и уеднаквени задачи, като по този начин се повишава ефективността на съдебните производства. Филмът е част от програмата на Деня на отворените врати в Районен съд – Благоевград, проведен под надслов „Районен съд – Благоевград - Правораздаване при условията на световна пандемия“. Видеото е излъчвано чрез пряко включване на фейсбук страницата на съда.

Районен съд – Горна Оряховица създава 18-минутен филм по случай 141-годишнината от създаването на съда. Той разказва за неговото минало и настояще, за работата на съдиите и предизвикателствата на професията. Филмът е публикуван на сайта на съда в Деня на юриста, обявен и за Ден на отворените врати на Районен съд - Горна Оряховица за 2021 г.

10. Демонстрация на централизираната система за случайно разпределение на делата са посочили административните съдилища във Враца и Пазарджик, Софийски военен съд, както и Районен съд - Сливен.

11. Връчване на грамоти, удостоверения, плакети и предметни награди на участниците в конкурси, проведени като част от кампанията „Ден на отворените врати“

Всички участници в мероприятията, свързани с кампанията, получават за поощрение грамоти, удостоверения, плакети или предметни награди. Общоприета практика е предоставянето на учениците на екземпляри от Конституцията на Република България. Участниците в инициативата на Административен съд – Враца пък са получили Информационен справочник за дейността на административните съдилища.

12. Разпространение на информационни материали

По-голямата част от ОСВ, при провеждане на инициативата разпространяват информационни материали, брошури и дипляни, свързани със съдебната власт. ОСВ, които са заявили участие в Образователната програма, използват предоставените от ВСС материали и в инициативата Ден на отворените врати.

В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Дупница, след провеждане на съвместната инициатива на Районен съд - Дупница, Районна прокуратура – Кюстендил и ТО - Дупница към Районна прокуратура – Кюстендил е оформено специално Информационно табло с образователни плакати и брошури, изготвени от ВСС.

Софийски военен съд организира запознаване на посетителите отблизо с военното правораздаване, механизмите за предоставяне на съдебно-административни услуги и информация, включително и с функциите на отделните звена на съда. Раздадени са разяснителни информационни материали и брошури за историята на съда, подсъдността и съдебния район.

13. Конкурси за есе

В условията на пандемична обстановка, затвърдената практика за организирането на конкурси за есе по повод Деня на отворените врати е реализирана, изцяло в електронна среда. Следва се тенденцията отличените есета и имената на техните автори да се публикуват на интернет страницата на съответния орган. Всички ОСВ, които организират конкурси за есе имат награден фонд, който включва освен предметни награди и Грамоти за участие. Някои ОСВ предоставя екземпляр от Конституцията на Република България, информационни материали и награди с логото на съответния орган.

Районен съд – Стара Загора е организирал конкурс за есе и рисунка за ученици от училищата на територията на Област Стара Загора на тема „Съдът в бъдещето“. Отличените творби са в две възрастови групи: „четвърти -девети клас“ и „десети – дванадесети клас“. Журито е в състав

съдии, художници и журналисти. Всички рисунки са подредени в специална галерия на фейсбук страницата на съда, като е дадена възможност за гласуване и определяне на награда на публиката. Отличените творби са обявени на 16 април 2021 г., като наградите на техните автори са изпратени по пощата.

Инициативата на Районен съд – Девин включва конкурс за ученическо есе на тема „Търпимост или толерантност: Защо говорим за права на човека, но не и за негови отговорности?“. Представени са 5 работи от учениците в гр. Доспат и 8 есета от учениците от гр. Девин. Назначена от председателя на съда комисия е отличила три творби.

Съвместната инициатива на Апелативна прокуратура – Пловдив, Окръжна прокуратура – Пловдив и Районна прокуратура – Пловдив включва конкурс за ученическо есе под мотото „Правото е изкуство за доброто и справедливото“. Поканени за участие са ученици от 9-ти до 12-ти клас от Пловдив и областта. Предложени са темите: „Човек е свободен само тогава, когато не му се налага да се подчинява на някого освен на закона“, „Само онази държава е свободна, в която всички хора са равни пред закона“, „Строг закон, но закон“ и „Правото е изкуство за доброто и справедливото“. На страницата на Апелативна прокуратура - Пловдив е публикуван мейл адрес, на който учениците да изпращат своите творби. Жюри от трима прокурори са отличили най-добрите ученици.

Административен съд – Велико Търново провежда ученически конкурс за есе на тема „Правото и моралът“. Нов момент в организацията му е изготвянето на регистър за входирание на получените работи. Съставът на журито се състои от двама съдии и учител по Български език и литература. Получените творби са предадени анонимно на журито, което след оценката им е изготвило класиране и е посочило отличените участниците на първо, второ и трето място. Тържественото връчване на наградите е осъществено в самия Ден на отворените врати. Поздравителни адреси са изпратени до директорите на всички училища, чиито ученици са изпратили есета. Благодарствено писмо за оказаното съдействие е изпратено до РУО и до учителя, определен за член на журито.

Окръжен съд – Ловеч организира конкурс за ученическо есе на тема „Стабилна е държавата, в която всички хора са равни пред закона“, с участие на ученици не само от съдебния район на Окръжен съд – Ловеч, но и такива от Бургас, Козлодуй и Омуртаг. Оценени са общо 13 творби.

Окръжен съд – Плевен организира конкурс за есе, за ученици от 8-ми до 12-и клас, на тема „Какво е за мен правосъдието и какъв трябва да бъде един съдия“. В Деня на отворените врати е организирано награждаване на отличените есета, като победителите имат възможността да прекарат половин работен ден със съдия или служител, по тяхно желание, за да се запознаят отблизо с работата на съда. Отличените есета са публикувани на

сайта на Окръжен съд - Плевен, заедно с допълнителна творба извън конкурсната програма, чиито автор не е ученик.

Окръжен съд - Русе е провел конкурс за литературно творчество (поезия и проза) на тема „Право и справедливост“ за ученици от 1-ви до 12-ти клас на всички училища в община Русе. Участниците са разделени в три възрастови групи от 1-ви до 4-ти клас, от 5-ти до 7-ми клас и от 9-ти до 12-ти клас. За да се осигури обективността и безпристрастността при оценяването, специално назначената комисия в състав от трима съдии е разполагала само с творбите, но не и с информация за имената на авторите. Резултатите са съобщени чрез онлайн заседание на комисията. В конкурса са взели участие общо 39 участници. С цел избягване струпването на много хора, наградите са връчени чрез директорите на училищата, в които се обучават отличените в конкурса.

Административен съд – Добрич също е организирал конкурс за есе на тема „Познаването на правото - гарант за бъдещето на младежта“. С съвместната инициатива на Окръжен съд - Разград и Районен съд – Разград включва конкурс за ученическо есе на тема „Моите граници“, чиито победители са наградени на специално организиран хепънинг пред Общинския културен център.

14. Изложби с ученически творби

Районен съд - Лом съвместно с библиотеката при читалище „Постоянство“ – Лом, са открили изложба под надслов „По силата на закона“ /*Ipsa jure*/. В нея са подредени 40 тома юридическа литература, като уникален експонат, сред които е Височайшия манифест за обявяване на освободителната война през 1877-1878 г. Сред книгите, издадени в последните десетилетия на 19 век и първата половина на 20 век - част от тях отпечатани в Лом, са първите закони на България след Освобождението/ 1878 г. / и 36 закона и учебници по право, дарени на библиотеката от наследниците на Георги Симеонов - адвокат и депутат в Народното събрание преди 1944 г. Изложбата е останала в Съдебната палата в гр. Лом дълго време, като е предоставена възможност на юристите които желаят, срещу подпис, да получат интересуващите ги учебници или закони, за да се запознаят с тях. В изложбата са експонирани и снимки от стария Лом, които носят духа и белезите на времето, в което се гради младата българска държава.

Същата изложба е представена и в Окръжен съд - Монтана като Съдебната палата в няколко, предварително уговорени дни, е посетена от граждани и ученици, за да се избегне струпване на хора и да се осигури стриктно спазване на въведените противоепидемични мерки. Посетителите на изложбата са имали възможност да се запознаят и с историята, традициите и дейността на Окръжен съд - Монтана.

Апелативен съд – Пловдив е организиран фотографски конкурс и изложба „Снимки за албума“, като в Деня на отворените врати са отличени победителите. Организирана е съвместно с Фондация „Пловдивско фотографско средище“. Той е открит виртуално на фейсбук страницата на Апелативен съд - Пловдив преди коледните празници. Право на участие са имали магистрати, юристи и съдебни служители от апелативния район, 27 от които са се включили със 78 фотографии. Жури е избрало най-добрите 46 снимки, като са отличени първа награда - за жанрово многообразие и артистичност, втора награда за пълноценно представяне на темата „Пейзаж“ и трета награда за умело използване на цвета като изобразително въздействие. Допълнително са отличени творби - за фантазията и приказността във фотографиите, както и за черно-бяла фотография от Фондация „Пловдивско фотографско средище“ за уловения момент и тонално решение в снимката „Безвреме“. Всеки от 27-те участници е получил грамота, а отличените са награден със статуетки. Сред гостите на церемонията са били председателите на шестте окръжни съдилища от района на Апелативен съд - Пловдив, председатели на други съдилища, прокурори, адвокати, служители и участниците в конкурса.

Районен съд – Панагюрище е организиран фотоизложба под надслов „140 години Панагюрски съд, 50 години Районен съд - Панагюрище“. Експозицията е привлякла широк обществен интерес. Гости на събитието са били председателят на Общински съвет - Панагюрище, кметът на Община Панагюрище, директорът на Исторически музей - Панагюрище, адвокати от Пазарджишка адвокатска колегия, начело с нейния председател, нотариуси, вещи лица, бивши съдии и служители на съда, граждани и краеведи.

Районен съд – Харманли е организиран инициативата под надслов „Съдебната власт през детските очи“, която е предизвикала голям интерес. Ученици са подготвили рисунки, с които е подредена изложба по темата.

Съвместната инициатива на Апелативна прокуратура – Пловдив, с Окръжна прокуратура – Пловдив и Районна прокуратура – Пловдив, която е под надслов „Правото е изкуство за доброто и справедливото“ е организирана по иновативен начин чрез покана до Националната художествена гимназия „Цанко Лавренов“, гр. Пловдив за създаване на творби на ученици в изложба „Пловдив след Освобождението“, посветена на 142-години от приемането на Първата българска конституция - Търновската. Картините са подготвени специално за Деня на отворените врати. Покана е изпратена и до Регионалния исторически музей в гр. Пловдив, който е партньор при подготовката на експозицията. Интересен е начинът, по който учениците са се мотивирали при създаването на творбите си - те са участвали в специални музейни лекции, изнесени от гл. ас. Стефан Шивачев - директор на Регионален исторически музей, гр. Пловдив, и музейни работници. На няколко групи гимназистите са

посетили музея и на място са се запознали с историята на Пловдив след 1878 г. По време на лекцията са им предоставени ценни архивни фотографии от исторически сгради и места в града, свързани със събитията след Освобождението, които са помогнали за създаване на картините. Учениците са получили напътствия и художествени съвети и от преподавателите си по специални предмети в училище. Младите художници са представили 24 творби в сградата на площад „Съединение“ № 3. За събитието са създадени два плаката от десетокласници от специалността "Рекламна графика". Направено е връчване на Конституции и информационни материали за съдебната система на участниците в изложбата и на победителите в конкурса за ученическо есе „Правото е изкуство за доброто и справедливото“.

Районен съд – Горна Оряховица е обявил конкурс за детска рисунка „Съдът и съдията от бъдещето“ в основните училища на града, както и конкурс за най-добра снимка на сградата на съда между учениците от 5-ти до 12-ти клас. Снимката на победителя е публикувана на началната страница на фейсбук-профила на институцията.

В Инициативата на Административен съд – Добрич е включена изложба на картини във фойето на съда.

Съвместната инициатива на Окръжен съд - Разград и Районен съд – Разград включва конкурс за детска рисунка на тема „Моята представа за съда“, с които е подредена изложба във фойето на съдебната палата. На специален хепънинг са връчени награди на отличените автори.

15. Публикуване на информация и снимки, вкл. видеоматериали, отразяващи инициативата, достъпни на интернет страниците на съдилищата, профили в социалните мрежи и интернет платформи. (като информация се предоставя и на средствата за масова информация), както и отразяване на събитията в регионалните медии. Тази практика се следва от всички ОСВ предвид осигуряването на по-голяма и бърза информираност на обществото за предстоящи и вече проведени събития.

16. Тоги

Окръжен съд – Видин и Районен съд – Русе дават възможност за запознаване на участниците в инициативата с магистратските тоги.

Съвместната инициатива на Районен съд - Дупница, Районна прокуратура – Кюстендил и ТО - Дупница към Районна прокуратура – Кюстендил включва представяне на съдийската и прокурорската тоги, като благодарение на Съюза на съдиите в България, Окръжен съд - Кюстендил разполага с детски тоги, които са били предоставени за Деня на отворените врати.

Част от разиграния съдебен процес в съвместната инициатива на Апелативен съд – Пловдив и Окръжен и Районен съд – Пловдив е обличането на част от участниците в съдийски тоги, а на друга част от тях е предоставена възможност да влезнат в ролите на прокурори и адвокати.

17. Различен подход в провеждането на инициативата

Някои ОСВ избират провеждането на инициативата Ден на отворените врати да бъде в няколко дни. Част от ОСВ съобразяват този вариант с период на нисък процент на заболяемост от COVID-19, например Софийски градски съд. В няколко дни инициативата се реализира в Окръжен съд – Кърджали, Районен съд – Кърджали, Апелативен съд – Бургас, Районен съд – Несебър. Седмица на Ден на отворените врати се провежда в Окръжен съд – Ловеч. Окръжен съд Бургас, съвместно с Районен съд – Бургас в продължение на един месец правят отрити уроци. Районен съд – Панагюрище е съчетал информационната кампания с честването на 140 години Панагюрски съд и с 50-годишнината на Районен съд - Панагюрище. Третата инициатива на Окръжен съд – Кърджали е посветена на Деня на града.

Националният институт на правосъдието също провежда инициативата си в няколко дни, като събитието е в рамките на домакинството на Института на обменната програма за младши магистрати АІАКОS на Европейската мрежа за съдебно обучение, затова участниците са 12 младши съдии и прокурори от школите за съдебно обучение на Белгия, Германия, Франция и Словения. В посочения период са проведени дни на самоуправлението, в които кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, випуск 2021-2022 г., са избрали свои представители за Временно ръководство - директор и заместник директори. В края на инициативата е проведена среща с временното ръководство, на която са обсъдени въпроси и предложения за усъвършенстване на учебния процес.

Нов момент в инициативата на Апелативен съд – Пловдив и Окръжен и Районен съд – Пловдив е награждаването на съдебните репортери от района за активно отразяване работата на трите съдилища.

18. Избор на специални дати избират от следните ОСВ:

Административен съд – Пловдив и Районен съд – Девин са посветили кампанията на Международния ден за правата на човека; Районен съд – Добрич - Деня на народните будители; Окръжен съд - Кърджали - Ден на града.

Административен съд - Варна провежда събитие на тема „Европейският ден за гражданско правосъдие“, който е съвместна инициатива на Съвета на Европа и Европейската комисия. Същия подход спазват и Апелативен съд – Бургас.

Остава тенденцията ОСВ да провеждат инициативата Ден на отворените врати на Деня на Българската конституция.

II. ИНОВАТИВНИ ПОДХОДИ

Инициативата на Районен съд – Гоце Делчев е осъществена съвместно с Адвокатска колегия - Благоевград. Мероприятието е проведено единствено с участие на адвокати, упражняващи професията си в района на съда, които са обсъдили проблемите при движението и разглеждането на делата, породени от пандемията от COVID-19. Изложени са както проблемите в съда - затруднения при призоваване, отсрочване на дела, поради заболели адвокати, страни и свидетели и др., така и проблемите пред адвокатите. Дискутирани са начини за ускоряване на съдопроизводството, въпреки предизвикателствата.

Интересен подход са използвали Районен съд – Несебър, които провеждат инициативата си с помощта на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и с Центъра за обществена подкрепа към Община Несебър. Те са организирали срещи-дискусии в няколко различни периода с ученици от училищата на територията на Община Несебър по темата „Безопасен интернет“.

Административен съд – Враца е направил кратък исторически преглед на административното правораздаване в България, като фокусът е поставен върху създадените през 2007 г. административни съдилища, започнали правораздавателна дейност на 1 март 2007 г.

Административен съд – Монтана също е направил исторически преглед на концепцията за разделението на властите от Аристотел до теорията за разделение на властите на Монтезкьо.

Третата инициатива за Ден на отворените врати в Окръжен съд - Кърджали включва "Председател на Окръжен съд - Кърджали за един ден", като ролята е поверена на ученичка от единадесети клас, която е представила дейността и функциите на административния ръководител, както и електронното разпределение на новообразуваните дела на случаен принцип. Нейното участие е отличено с връчване на специалната грамота на председателя на Окръжен съд - Кърджали.

1. Дистанционна електронна форма

Окръжна прокуратура - Кюстендил съвместно с Окръжен съд - Кюстендил са реализирали онлайн среща с дванадесетокласници в „Часа на класа“, като част от дистанционното обучение на учениците в период на епидемична обстановка в страната. С включване от една от съдебните зали на Окръжен съд, лекторите са представили професиите „следовател“, „прокурор“ и „съдия“ и са запознали децата със статута на магистратите.

Разяснена е и превенцията срещу употребата на наркотични вещества, както и престъпленията, извършвани от наркозависими лица. Обърнато е внимание на учениците за престъпленията „управление на МПС след употреба на алкохол или наркотични вещества“ и „управление на МПС в срока на изтърпяване на наказанието лишаване от управление“, както и за предвидените в Наказателния кодекс наказания.

Нов момент е посочен в отчета на Административен съд – Смолян, където инициативата е проведена виртуално. Организиран е конкурс с решаване на казус по Закона за движение по пътищата. Той е публикуван на интернет страницата на съда като е посочен интернет адрес, на който да се изпращат отговорите. Класирането на учениците е с номинации за първо, второ и трето място, а наградите са били съответно златен, сребърен и бронзов плакет, грамота, Конституция на Република България и флаш памет. На всички участници са раздадени грамоти и Конституция на Република България. Заснет е и видеоматериал, отразяващ инициативата, и включващ номинациите по награждаването. Филмът е достъпен на сайта на съда. Изготвена и е фотокнига за историята на инициативата, която включва снимки от „Ден на отворените врати“ през годините. Същата е представена сред експонатите в изложбения кът на съда, озаглавен „Нашата история“.

Районен съд – Генерал Тошево е провел инициативата в онлайн среда като част от Образователната програма. Чрез осъществяване на видеоконферентна връзка между съда и училището участник е изнесена лекция „Деца и социалните мрежи“. Учениците са запознати с някои от опасностите, които ги дебнат в социалните мрежи и как да се предпазят със собствени сили от тях. Особено внимание е предизвикало обсъждането на някои правила, които е добре да се спазват в социалните мрежи, както и доколко е уместно прекаленото споделяне на лична информация и снимки в социалните мрежи.

2. Виртуални разходки и включвания на живо от съдебните палати

През 2021 г. информационните турове, които включват административните служби: деловодство, регистратура, архив, Съдебно-изпълнителна служба и бюро „Съдимост“, работните помещения – кабинети, съдебни зали, „Синя стая“, адвокатска стая и Фирмено отделение, са представени от повечето ОСВ чрез мултимедийни презентации, които се разпространяват чрез техните интернет страници и профили им в социалните мрежи.

Инициативата „Ден на отворените врати“ в Окръжен съд – Ловеч се провежда цяла седмица, като за това е създаден „Виртуален ден на отворени врати“ - кратък филм, който представя Окръжен съд - Ловеч, работата на съдиите, съдебните служители и дейността, извършвана в различни отдели на администрацията. Филмът пресъздава един „Ден на

отворени врати“ с единственото ограничение, че „посетителите“ нямат възможност физически да влязат в Съдебната палата. Това обаче се компенсира от виртуален и много по-широк достъп до различните помещения и кабинети и повече предоставена информация, не само за работата на магистратите и съдебната администрация, но и за допълнителните възможности и инициативи на съда като наличие на „Синята стая“, работа по Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“ и др. Цялата информация е представена на достъпен език с възможностите на телевизионния монтаж, за да се постигне най-пълно разбиране и възприемане. Видеоето е насочено е към цялата общественост, без значение от възраст и социално положение. Към 17.12.2021 г. филмът е гледан 299 пъти (според брояча в youtube.com). Само в рамките на Седмицата на отворени врати показванията му са достигнали около 100.

Инициативата на Апелативен съд – Бургас включва виртуален тур в съдебната палатата, който е публикуван на страницата на съда.

3. Социални медии и интернет платформи

Провеждането на инициативата онлайн, чрез социалните медии и различните платформи, позволява информацията да достигне до по-голяма аудитория в Деня на отворените врати.

Административен съд – Видин е реализирал онлайн лекция и дискусия на тема „Административното право във всекидневието – какво трябва да знаем“ чрез платформата Zoom. Магистратите, участващи в дискусията, са представили пред учениците административното правосъдие. В програмата е включен и студент, който е запознал аудиторията с процеса по кандидатстване и балообразуване, относим за специалност „Право“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Друг интересен подход е ползвал Административен съд – Пловдив, който чрез профил в социалните медии, публикува проведено вече съдебно заседание, до което с оглед мерките, присъствието е ограничено до страни по дела, пълномощници, вещи лица, свидетели и стажант- юристи. Накратко е представен предметът на делото и извършените процесуални действия от съдията-докладчик. Публикацията е достигнала 502 човека, а страницата е следвана от 959 последователи.

Нов момент в провеждането на инициатива чрез интернет показват от Административен съд – Варна, където в социалните мрежи, на интернет страницата на съда и чрез канала на съда в YouTube, е разпространено видеообръщение на председателя на съда.

4. Създаването на Мултимедийни презентации е удобен подход, съобразен с общата отговорност в пандемичните условия на времето, който позволява провеждане на инициативата без физически достъп до

съдебните сгради, но с осигурена максимално широка аудитория. Чрез представяне на аудио-визуални материали и презентации, ОСВ популяризират своята дейност, като ги публикуват както на интернет сайтовете, така и в използваните профили в социалните мрежи. Всеки ОСВ е проявил креативност в създаването на своята презентация, като освен виртуална разходка в съответната съдебна палата, в презентациите се представят и различни въпроси в сферата на правосъдието.

Административен съд – Благоевград създава мултимедийно съдържание „Отворени врати в Административен съд - Благоевград“ с най-важното за административното право и административния процес, както и основни познания по право и правозащита. Съдържанието на мултимедията е практичен указател за гражданите за достъп до съда и информираността по административното производство, като носи образователна стойност за ученици и студенти. Съдът предвижда през учебната 2021/2022 г. мултимедията да бъде предоставена на всички училища в област Благоевград, в които се обучават деца в гимназиален курс. Достъпът на всеки гражданин до административно правосъдие, както и правомощията и компетентността на административните съдилища, са представени още в презентацията на Административен съд – Пловдив.

Районен съд – Горна Оряховица е изготвил презентация на тема „Районен съд - Горна Оряховица - поглед в миналото и днес“, а Районен съд – Свищов: „Представяне на професията съдия. Разделение на властите. Висш съдебен съвет“ и „Службите в съда“. Съвместната инициатива на Районен съд – Варна и Окръжен съд – Варна включва онлайн форум, с популяризиране на аудио-визуални материали и презентации, посветен на 6 години от създаването на Центъра за медиация към съдебния район. По този повод е избрана тема „Дни на медиацията“.

Презентацията на Окръжен съд - Монтана показва снимки, графики и кратки информационни текстове на отделните административни служби, както и дейността на съда през 2020 г. Публикувани са телефони и e-mail адреси на административните отдели за улесняване на контактите и електронното обслужване на граждани и страни по дела.

Районен съд – Белоградчик също е създал кратка презентация, с която виртуалните потребители могат да се запознаят със съдебната палата, структурата, задачите и работата на съда. Презентацията е публикувана на неговата интернет страница.

Окръжен съд – Кърджали представя мултимедийна презентация по повод Деня на Българската конституция и професионалния празник на юриста и съдебния служител, като виртуалната разходка е на тема: "Да опознаем работата на съда в условията на пандемията Covid-19". Чрез снимки и описание към тях е разяснена дейността на отделните служби на съда и на съдебните служители в условията на пандемия.

Презентацията на Районен съд – Добрич е свързана с участието на съда в Образователната програма. Представени са организирани в рамките на Програмата разнообразни занимания за ученици на различна възраст - лекции, посещения в съдебна зала, подготовка на симулирани съдебни процеси, викторини, изложби на детски творби. Отчетени са важните теми, дискутирани с учениците - трафик на хора, хулиганство, домашно насилие, съдебни процедури с участие на деца, медиацията като извънсъдебен способ за решаване на спорове. Припомнено е за реализираните с участието на деца симулирани процеси по приказката „Патаран и Цървулан“ и по разказа „Син“ на Елин Пелин, както и за пресъздадено гражданско дело по действителен съдебен казус. Показани са и първите посещения в съдебната палата на ученици от началния етап на обучение. Районен съд - Добрич акцентира върху проявения от младите хора интерес към уроците на правна тематика, като заявява намерение да продължи участието си в Образователната програма.

Апелативен съд – Бургас представя презентация на тема „Кой, кой е в съдебната зала“.

III. ПРЕПОРЪКИ

В докладите не са направени препоръки във връзка с провеждане на Информационната кампания „Ден на отворените врати“, а е констатирано че нейното и на Образователната програма реализиране, следва да бъдат насочени основно към ученици от гимназиалния курс с интереси в областта на обществените науки. Задължително условие е децата да посещават съда доброволно.

IV. ИЗВОДИ

Провеждането на инициативата „Ден на отворените врати“ е насочено към популяризиране дейността на ОСВ, с цел повишаване правната култура на гражданите и постигане на по-добра информираност за работата на съдебната система, както и за изграждане на доверие в дейността на съда и на прокуратурата. През последните две години иновативните подходи на участниците успяват в реализирането на тези цели, въпреки наложените ограничения във връзка с епидемичната обстановка. Организирането на онлайн участие в инициативата допринесе за запазване на активността, но повечето ОСВ предпочитат живия контакт с гражданите и най-вече с учениците, в които тепърва ще се формира правна грамотност и култура.